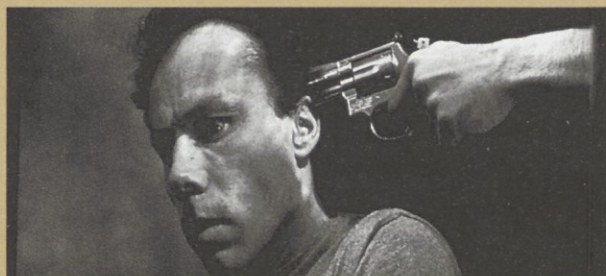

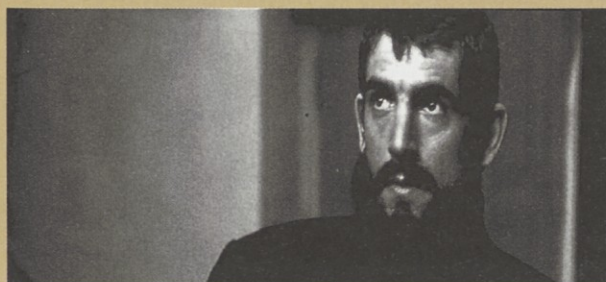
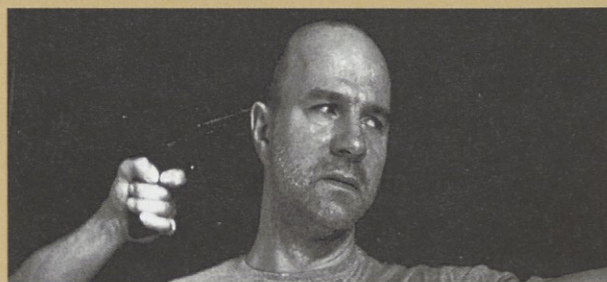
Tzameti

Prepričljiva ruska ruleta

Ste se že kdaj vprašali, kaj ste zares pripravljeni narediti za to, da bi obogateli? Do kod ste zares pripravljeni iti, da bi se dokopali do denarja? Kaj žrtvovati? V kolikšni meri tvegati? V današnjem svetu, ko je brutalni kapitalizem postal zmagovita ideologija in za mnoge celo svojevrstna religija, ki je tudi globalna ekonomska kriza ni zmogla omajati kaj več kot le za trenutek, je že skoraj težko najti osebe, ki bi bile do denarja oziroma bogastva pristno indiferentne. Potihem ali naglas, bolj ali manj goreče si ga želi skorajda vsakdo. A le redki so taki, ki se zavedajo navarnosti te svoje želje in so si zato pripravljeni resneje zastaviti zgoraj navedena vprašanja. Prepričan sem, da se med te uvrščajo tudi vsi, ki so si imeli priložnost ogledati fascinantni prvenec mladega gruzijskega cineasta Géle Babluanija, hipnotično 13 (Tzameti, 2005). Zakaj?

Danes tridesetletni Babluani je s »*Trinajstico*« – izjemnim delom, ki ga lahko že zdaj, zgolj tri leta po nastanku, uvrstimo med klasike – namreč ustvaril eno najbolj brutalnih, a tudi najbolj vznemirljivih in fascinantnih metafor globalne ekonomije, prispodobo brezčutnega kolesja kapitalizma, v katerega posameznika vklene njegova želja po denarju, svetem gralu kapitalizma, in ga nemudoma spremeni v potrošno blago. Vse tiste, ki si filma še niso ogledali, bi te besede verjetno napeljale na misel, da govorimo o kakšni militantni, družbeno-politični in izrazito avtorski drami, morda satiri. A ne. 13 je primarno žanrski film, napeta srhljivka s kriminalnim zapletom, izrazito eklektično delo (celo nekakšen poklon francoski žanrski tradiciji), ki pa hkrati premore tudi močan in distinktiven avtorski pečat.

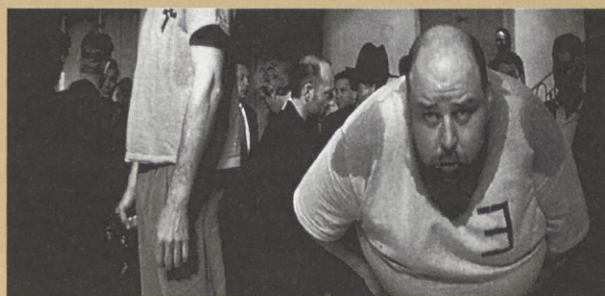

Zgodba filma je preprosta. Sebastien je mladi gruzijski imigrant, ki sebe in svojo revno družino preživlja z manjšimi gradbenimi deli in popravili streh. Dogajanje je umeščeno v manjše podeželsko mesto ob atlantski obali, kjer Sebastien popravlja streho stare, slabo vzdrževane hiše. Lastnik je starejši, vidno izčrpani mož, ki je zasvojen z morfijem. Sebastien je nekega dne priča razgovoru, iz katerega lahko nedvoumno razbere, da lastnik hiše nestrpno pričakuje prihod pisma, ki naj bi mu spremenilo življenje, saj bi mu omogočilo na hitro obogateti. A Godon, lastnik hiše, naslednjega dne umre. Njegova žena da Sebastienu vedeti, da mu dela ne bo mogla plačati. Takrat se v njem nekaj premakne: jezen, razočaran in išoč maščevanje ukrade pismo, s tem pa tudi popusti svoji želji po hitrem zaslužku. Čeprav v pisemu ni denarja, pač pa le vozovnica za vlak in navodila, Sebastiena bolj kot misel na plačilo njegovega dela (delno bi se poplačal že s prodajo vozovnice) zavede želja po lahkem zaslužku. Kljub dejstvu, da si niti približno ne predstavlja, v kaj se podaja, popusti svoji želji, prevzame Godonovo identiteto in se poda na negotovo pot. Pismo ga tako odpelje globoko v notranjost podeželja, po sprva obljudenih, nato pa vedno bolj zapuščenih poteh, vse globje v gozd, do zlovešče mračne hiše. Že takrat je v njegovem koraku zaznati prve znake obotavljanja, a kljub vse številnejšim opozorilom Sebastiena želja po bogastvu vodi dalje ... Dokler ne obstane pred možmi odbijajočih in zlovešče mrkih obrazov ter se v trenutku zave, da nič ni tako, kot se je sprva zdelo. Predvsem pa, da je »lahek zaslužek« le iluzija, vaba, s katero tisti, ki bogastvo že imajo, lovijo nesrečne naivneže, ki jih nato spremenijo v svoje igrače, potrošno blago, iz njih do zadnje kapljice izžemejo življenje in jih nato zavržejo. A takrat je za Sebastiena že prepozno. Sprva se zdi, da bo moral za bogastvo, ki ga nazadnje vendarle dobi in izroči »v roke« svoji družini, plačati le z dokončno izgubo svoje nedolžnosti in mladosti, a v skrajni

konsekvenci mora Sebastien za uresničenje svoje želje vendarle plačati ultimativno ceno – svoje življenje.

Babluani se je izkazal z neverjetno narativno ekonomijo. V grobem je svoj celovečerec zastavil dvodelno. V prvem delu, ki ga zaznamuje visoko kontrastna, a hkrati tudi zmehčana črnobela fotografija ter počasen, skoraj spokojen ritem, nam predstavi osrednje like. Pri tem se ne pogloblja pretirano v psihologijo (to le nakaže z nekaterimi dejanji in zunanjimi potezi likov – Sebastien je mladenič gladkega, skoraj angelsko nedolžnega obraza, Godon pa mož srednjih let, a postaranega, izžetega obraza in praznega pogleda), pač pa raje dogajanju prepusti, da teče svoj »naravni« tek. Prehod med prvim in drugim delom se zgodi z vstopom v hišo, kjer spokojnost v trenutku izpuhti, nadomesti pa jo frenetična tesnoba in napetost. Babluani je domiselno uporabil tudi okolje, saj se prvi del dogaja pretežno na odprtem, kjer prevladuje belina neba in kjer vsaj slutimo, če že ne vidimo, odprte horizonte (vse je še možno). S približevanjem drugemu delu pa vstopamo v vse bolj temne in prostore, zaprte, v katerih ni več zaznati naravne svetlobe.

Zaradi vsega tega bi lahko rekli, da se za tem, na prvi pogled preprostim žanrskim delom, skriva nič manj kot eno najbolj udarnih in najlepših anti-kapitalističnih del zadnjih nekaj desetletij. A ne samo to, Babluani je s 13 več kot prepričljivo dokazal, da je mojster medija, v katerem ustvarja, da pozna (in ljubi) tako njegovo zgodovino kot tudi trende in tendence v sodobnem filmu. Je mojster pripovedi, ki se povsem jasno zaveda, da je manj lahko več in bolj učinkovito, da je senzibilen in subtilen esteta, ki je ne samo spoštljivo prevzel nekatere prijeme starih mojstrov, pač pa je bil ob tem zmožen tudi lastnih distinktivnih potez. Sugestivno, hipnotično, preprosto izjemno.